

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1894. Första Kammaren. N:o 38.

Lördagen den 5 maj, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

n:o 8, angående ansvarsfrihet för fullmäktige i riksbanken;

n:o 9, angående val af fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret;

n:o 10, angående bankovinsten;

n:o 11, om utredning angående beskaffenheten och omfattningen af åtskilliga öfverklagade olägenheter i afseende å Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden m. m.;

n:o 12, angående utredning af frågorna om frilagersinstitutionens införande samt om frihamnsanläggningar i Sverige;

n:o 13, angående husbondes eller arbetsgifvares ansvarighet för tjenares eller arbetares personliga utskylder;

n:o 14, i fråga om ändrad lydelse af § 25 i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871;

n:o 15, om ändrad lydelse af § 16 i lagen angående lösdrifvares behandling den 12 juni 1885;

n:o 16, angående ändring i gällande stadganden om tillsättning af organist- och klockarebefattningar;

n:o 17, angående åtgärder till förekommande af skogsförödelse inom Gotlands län; samt

n:o 18, angående ifrågasatt ändring i vissa delar af förordningen om krigsdomstolar och rättegången derstädes den 11 juni 1868.

Anmäldes och bordlades:

bevillningsutskottets memorial n:o 29, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 6 punkten af utskottets betänkande n:o 20, angående vissa oafgjorda frågor rörande tullbevillningen; samt

Första Kammarens Prot. 1894. N:o 38.

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 13, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i fråga om ordnande af förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare beträffande reglering af arbetstiden.

Upplästes en från kongl. civildepartementet ankommen skrifvelse, så lydande:

Till herr talmannen i Riksdagens Första Kammare.

Sedan hos Kongl. Maj:t blifvit anmäldt, att norra stambanan mellan Vännäs och Boden kan antagas blifva fullbordad i början af instundande augusti månad, har Kongl. Maj:t denna dag förordnat, att en högtidlig invigning af nämnda stambanedel skall ega rum, samt dertill bestämt torsdagen den 2 i nämnda månad; och får jag, på Kongl. Maj:ts tillika meddelade nådiga befallning, härmed äran inbjuda herr talmannen samt kammarens vice talman och tolf af kammaren utsedde ledamöter att såsom Riksdagens deputerade i högtidligheten deltaga.

Stockholm den 1 maj 1894.

W. L. Groll.

Herr talmannen hemställde, att kammaren behagade besluta att vid början af sitt sammanträde nästkommande onsdag genom val på vanligt sätt utse tolf deputerade att jemte honom och herr vice talmannen deltaga uti ifrågavarande invigningsfest.

Denna hemställan bifölls.

Om förtydligande af stadgandet ang. förbud mot handel i kramlåda & sabbatstid.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande lagutskottets den 30 sistlidne april och den 1 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 60, i anledning af väckta motioner dels om ändring af 7 kap. 3 § strafflagen, dels ock om förklaring af samma paragraf.

1 punkten.

Herr Annerstedt: Såsom kammaren af den vid betänkandet fogade reservationen torde finna, hafva åtskilliga af denna kammarens ledamöter inom lagutskottet funnit sig böra afstyrka den här af utskottet ifrågasatta skrifvelsen. Reservanterna hafva vid detta afstyrkande utgått derifrån, att i motionen blifvit satt i fråga en sådan ändring af ifrågavarande §, som svårligen torde vara öfverensstämmande med grunderna för straffbestämmelserna i 7 kap. strafflagen. Motionären har tänkt sig, att 7 kap. 3 § strafflagen skulle ändras på det sätt, att det icke såsom hittills skulle vara vissa bodar, som skulle vara stängda, och vissa bodar, som finge vara öppna under sabbaten, utan i lagen skulle stadgas, att på sabbaten finge i bod säljas vissa slags varor. Detta skulle gifva anledning

till mindre lämpliga åtal, afseende försäljning af vissa varor och väl äfven till försök af ifriga konkurrenter att locka säljare till oloflig handel och sedan få dem pliktfälda, hvarförutom kontrollen å lagens efterlefnad vore ytterligt svår. I den riktning som motionären föreslagit, torde därför icke vara lämpligt att ändra 7 kap. 3 § strafflagen.

Detta har icke heller utskottets pluralitet föreslagit, utan med anledning af denna motion, som åsyftar något helt annat, har utskottet föreslagit ett förtydligande af ordet "kramlåda". Det kan ju icke förnekas, att "kramlåda" har en gammalmodig pregel, men jag tror icke, att uttrycket är så gammalmodigt, att icke hvarje svensk, som vet, att "låda" i det äldre språket äfven betecknade *bod*, mycket väl förstår hvad dermed menas. Vet han det icke, kan han genom att en söndag gå på gatan och se, hvilka bodar, som äro stängda, få veta hvad "kramlåda" är. Åtskilliga gånger förut har man undersökt, huruvida en tydligare redaktion af 7 kap. 3 § strafflagen kunde åvägabringas, men kommit till det resultat, att detta icke kan ske utan att i lagen intaga detaljbestämmelser, hvilka syntes der icke hafva plats; och med nu gällande lydelse af ifrågavarande paragraf torde nog domstolarne vid lagtillämpningen kunna reda sig, då de helt visst icke äro i förlägenhet att kunna besvara frågan om hvad med "kramlåda" förstås. Det torde tillåtas mig att fästa kammarens synnerliga uppmärksamhet derpå, att det fall, som åberopats såsom bevis på lagbudets olika tillämpning, är mycket litet bevisande. Det var allenast polisdomstolen i Stockholm, som fält vissa personer till ansvar för sådan handel, hvarför inom andra församlingar åtal icke egt rum. I ett enda fall gick den sakfælde till hofrätt. Han blef der frikänd, och det torde icke förefinnas någon tvekan derom, att det skulle hafva gått på samma sätt i de andra fallen, om dessa blifvit dragna under hofrättens pröfning. Således, de åberopade prejudikaten sakna bevisande kraft, ty skall man åberopa prejudikat, kunna dessa icke hemtas från en första instansens domstol, så öfverhopad med bagatellmål som en polisdomstol och hvilken icke har tid och tillfälle att så noga öfverväga fina juridiska distinktioner. Äfven med en ny redaktion af 7 kap. 3 § strafflagen finnes icke något tvifvel, att understundom kan komma att inträffa, att polisdomstolen ådömer ett straff, hvarifrån högsta domstolen sedermera meddelar befrielse. På dessa skäl förefaller det mig, som den ifrågasatta skrivelsen icke vore af behofvat påkallad och icke heller skulle leda till någon förbättring af den lagtext, vi nu hafva i ifrågavarande paragraf, hvarför jag vördsamt yrkar afslag å utskottets hemställan i 1 punkten.

Om förtydligande af stadgandet ang. förbud mot handel i kramlåda å sabbatstid.
(Forts.)

Herr Larsson, Liss Olof: Jag tager mig friheten att yrka bifall till utskottets förslag. Det är nog ändå så, att "kramlåda" är ett så gammalmodigt uttryck, att man kan gå till rätt mycket folk, åtminstone på landsbygden, och fråga dem hvad kramlåda är, och de veta det icke. Det kan ju hända, att herrar jurister veta det, men nog vore det bra, om man skrefve lagen så, att

Om förtydligande af stadgandet ang. förbud mot handel i kramlåda å sabbatstid.
(Forts.)

äfvén vanligt folk kunde bedöma hvad frågan gälde, och man icke behöfde gå och söka efter prejudikat från domstolar, som ena dagen döma si och andra så, under det man icke vet, hvad det är för sak. Ty det är ändå ett uttryck, som åtminstone bland folket i vår tid är temligen främmande, och jag trotsar den, som skulle kunna åtaga sig att finna folk på landsbygden, som skulle kunna säga hvad som menas, då det i lagen står taladt om "kramlåda eller annan dylik bod". De veta det icke. Och ändå står det i lagen.

Utskottet har nu föreslagit en skrifvelse i så varsamma ordalag, att man endast skulle begära, att Kongl. Maj:t ville, derest han skulle finna sådant lämpligt, låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag i nämnda syfte. Finner Kongl. Maj:t det icke vara lämpligt att låta utarbета ett sådant förslag, så gör han det icke, men det måste i alla händelser skrivas något såsom svar på hvad Riksdagen begärt i det fallet, och då kunde man åtminstone få någon smula ledning för sitt omdöme om hvad som menas med dessa numera uråldriga benämningar. Skrifvelseförslaget är för öfrigt — synes mig — så varligt affattadt, att hvar och en borde kunna vara med derom. Det är ju icke fråga att, nu besluta i sjelfva saken, utan endast en begäran, att Kongl. Maj:t skall undersöka saken och, om han finner lämpligt, låta utarbета ett förslag och framlägga det för Riksdagen. Hvad utskottet i så varliga ord föreslagit, tycker jag, att man borde kunna enas om, och för min del hyser jag ingen tvekan att tillstyrka bifall till den i sådant afseende af utskottet föreslagna skrifvelsen, hvarför jag tager mig friheten att yrka bifall till utskottets förslag i den föredragna punkten.

Herr Annerstedt: Min uppmärksamhet har blifvit fästad derpå, att man lämpligen kan anföra såsom bevis derpå att betydelsen af ordet "kramlåda" icke är okänd för folket, att hvar och en torde veta hvad "boklåda" är, och hvad "kram" är torde likaså allmänt vara känt.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes jemlikt derunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande punkt hemställt samt vidare på afslag derå; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

2 och 3 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Om skydd för industriella mönster och modeller.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 30 nästlidne april och den 1 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 61, i anledning af väckt motion om utarbétande af förslag till lag om skydd för industriella mönster och modeller.

Herr Almgren, Oscar: Jag ber att få yrka afslag å utskottets förslag. Jag tror för min del, att ingenting inträffat sedan 1891 års riksdag, då Första Kammaren för sin del afslog ett dylikt förslag, som kunde föranleda kammaren att nu ändra mening. Utskottet säger visserligen, att uttalande skett från ett möte i Göteborg, som skulle kunna föranleda till en skrifvelse i ämnet, men jag tror, att man icke bör tillmäta detta uttalande allt för stor betydelse. Det är nemligen känt, att en intresserad talare, som på ett dylikt möte framkommer med något förslag under framhållande af detta förslags alla ljusa sidor, lätt får majoriteten på sin sida, emedan de närvarande icke äro så inne i saken, att de kunna göra någon verksam opposition, men sedan förslaget ledt till resultat, då framkomma ofta klagomål, ty skuggsidorna visa sig. Jag tror för min del, att detta förslag om skydd för mönster har sina ganska stora skuggsidor för vår industri. Det kommer att i främsta rummet medföra, att det öppnar vårt land för Tysklands, Englands och Frankrikes fabrikanter, hvilka hos oss komma att inregistrera sina mönster, ty reciprocitet är beroende på föregående fördrag. Nu säger visserligen utskottet, att det är ingen så stor fara i det afseendet. Erfarenheten från utlandet visar, att registreringar från främmande länder ske i mycket ringa utsträckning. Jag tror för min del, att till en början skulle det icke komma att ske någon så särdeles stor registrering hos oss under vår industris nuvarande ståndpunkt; men det nya system, som nu tillämpas, afsåg ju, att icke blott de gamla industri-grenarna skulle utvecklas, utan äfven nya tillkomma, och i den mån de utländska fabrikanterna finna marknaden här i Sverige stängd, komma de utan tvifvel att icke underlåta att begagna sig af det vapen, som satts dem i händerna. De komma helt säkert att göra försök för att se, huru straffbestämmelserna i sådant fall skulle kunna lända dem till fördel. Nu är att antaga, att om en sådan lag skulle hos oss införas, blefve den i det närmaste lika med den tyska lagen. Vi hafva nemligen förut hemtat förebilder från Tyskland i afseende på lagstiftning om varumärken och dylikt. Denna lag stadgar ansvar och böter och varans förlust icke blott för formlig efterrapning af annans mönster, utan äfven i det fall, att domstolen anser, att likheten mellan det registrerade mönstret och det åklagade är så pass stor, att man kan anse försök till efterrapning förefinnas. Det är naturligt, att detta skall gifva anledning till mycken godtycklighet i domslutet. Och hvilka är det, som skola falla dessa domar? Det är våra juridiskt bildade domare, för hvilka det torde blifva ett fullkomligt nytt ämne att bedöma t. ex. huruvida en bordduk, hvars mönster utgöres af en blomma och ett ornament är straffbart lik en annan duk, hvars mönster också innehåller en blomma och ett ornament. Det blir för dem en ganska svår sak. Den ena domaren kommer att säga: det är en törnros och ett ornament; likheten är påfallande. Men den andre domaren kommer att säga: det är visserligen en törnros på båda mönstren, men här är den vänd åt höger och på det tyska mönstret åt venster, det är således icke samma sak; det är icke straffbart.

Om skydd för industriella mönster och modeller.
(Forts.)

Om skydd för
industriella
mönster och
modeller.
(Forts.)

Under sådana förhållanden tror jag icke, att det kan vara lämpligt att införa ett system, som kan gifva anledning till så olika uppfattning hos dommarne.

Men saken har äfven andra olägenheter. Det kommer att medföra både besvär och kostnader för fabrikanterna, *besvär* därför att en försiktig fabrikant icke gerna kan underlåta att, innan han utsläpper ett nytt mönster i marknaden på förhand noga undersöka, om icke förut finnes registrerad ett likadant mönster, som kunde vålla honom åtal, och detta blir i tidernas längd ganska betungande, och *kostnader* därför att han icke kan underlåta att själf registrera ett nytt mönster, som han släpper ut i marknaden. För min egen del skulle jag gerna underkasta mig både besväret och kostnaderna, om jag kunde vara öfvertygad om, att mönsterritarne skulle hafva någon verklig fördel af denna skyddslag. Men det tror jag för min del icke. Och den komité, som redan 1878 tillsattes af Kongl. Maj:t för att utreda denna fråga, kom också till den öfvertygelsen, att det skulle blifva fabrikanterna, som uteslutande skulle registrera märkena och icke mönsterritarne. I den uppfattningen stödes man, om man tillser, huru det i praktiken tillgår. En fabrikant, som behöfver ett nytt mönster, vänder sig till en mönsterritare och säger: gör mig ett antal mönster för den eller den artikeln. Mönsterritaren gör ett antal skisser, som fabrikanter ytterst sällan fullkomligt gillar. I de flesta fall fordrar han en annan sammanställning, eller gör han åtminstone *någon* ändring. Hade nu mönsterritaren underkastat sig kostnaden att registrera dessa mönster, hade kostnaden varit förgäfvad, och så torde det komma att ske i praktiken.

Jag tror icke heller, att en dylik skyddslag skulle tillföra mönsterritarne något ökad arbete. Till stöd därför ber jag att få nämna något ur egen erfarenhet. Det händer icke sällan och senast för några veckor sedan hände, att några mönster å de silkeschaletter, som jag tillverkar, och som begagnas i Finland af dervarande allmoge, liksom de brukas äfven här i Sverige, efterapades af ryska fabrikanter. Min agent sände mig ett par af dessa dukar. De voro fullkomligt efterapade mina. Hvad hade jag då att göra? Jag gaf mina mönsterritare i uppdrag att göra nya mönster, bättre, vackrare än de förra, och på sådant sätt fingo de sysselsättning, som de icke fått, i fall mönstren varit registrerade, och jag sålunda funnit med min fördel förenligt att ännu någon tid använda dessa mönster. Således tror jag för min del, att frågan, åtminstone under industriens nuvarande ståndpunkt, icke bör föranleda något uttalande från Riksdagens sida. Det skulle helt säkert icke lända till fördel för industrien, och jag tror icke heller, att det skulle visa sig vara till fördel för mönsterritarne.

På denna grund, herr talman, yrkar jag afslag å utskottets hemställan.

Herr Almström: Den siste ärade talaren yttrade, att sedan denna fråga behandlades af Riksdagen 1891, har intet nytt tillkommit, möjligen med undantag af ett uttalande af teknologmötet

i Göteborg. Han, sade att man vet, huru lätt det går att på ett möte få en opinion antagen, om man blott framhåller de ljusa sidorna af hvad man vill drifva igenom. Jag skall gifva honom rätt deri. Det går vanligen mycket lätt att på ett sådant möte få fram en opinion, om den ensidigt förespråkas. Men han har sjelf här i afton tillvägagått på ungefär samma sätt, fastän i omvänd ordning. Han har framhållit alla de mörka sidor, han kunnat uttänka i den nu föreslagna lagstiftningen, och han har anfört några exempel såsom bevis på, huru illa lagen skulle komma att verka. Jag tror icke, att det exempel, han anförde beträffande mönsterritarnes kostnader för registrering af mönster, som icke skulle blifva antagna oförändrade, vore lyckligt valdt; ty jag antager, att det i praktiken komme att tillgå så, att en mönsterritare, som arbetar för viss fabrikant, icke går och registrerar sitt mönster, förrän han fått det gilladt af denne.

Om skydd för industriella mönster och modeller.
(Forts.)

Han har vidare såsom bevis på, huru illa denna lag skulle komma att verka för mönsterritarna, anfört ett exempel ur sin egen erfarenhet, då han omnämnde, att, genom att hans mönster blifvit efterapade i utlandet, han hade blifvit tvungen att göra nya och derigenom skaffat mönsterritarna mera arbete. Ja, det der kan väl låta säga sig, men det håller nog icke streck i praktiken. Om mönster oupphörligen efterapas och nya oupphörligen måste uppläggas, blir detta allt bra betungande för fabrikanten, ty det är icke blott ritningarna, som behöfva göras om; äfven andra anordningar måste vidtagas, och det går icke utan känbara kostnader.

Då denna fråga behandlades af 1891 års Riksdag, yttrade sig i denna kammare två fabriksidkare *mot* och en för lagutskottets förslag. Denne siste var jag. Jag fäste dervid uppmärksamheten derpå, att här icke var fråga om att omedelbart antaga en lag, utan att meningen vore att anhålla, det Kongl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida en sådan lag vore önskelig och behöfzig, eller, med andra ord, att Kongl. Maj:t måtte hos landets industriidkare höra sig före, huruvida de ansågo, att en lagstiftning sådan som den ifrågasatta vore nyttig och nödvändig, och detta anser jag vara fullt riktigt.

Om ett lagförslag nu föreläge till antagande, skulle jag vara mycket tveksam, ty en dylik lag kan vara ett tveeggadt svärd, som kan medföra för industrien både godt och ondt, men jag är alls icke tveksam att biträda lagutskottets förslag om undersökning, huruvida önsknningar för och behof af den ifrågavarande lagstiftningen förefinnas bland landets industriidkare. De uttalanden, som här i Första Kammaren gjordes vid 1891 års riksdag, kunna bestämdt icke anses representera landets industriidkares åsikter, hvarken i den ena eller andra riktningen.

Det är ju en känd sak, att under de sista decennierna vår industri gått framåt, icke endast i kvantitativt hänseende, utan äfven i afseende på varornas beskaffenhet. Tekniken har förbättrats, och man kan väl säga, att i allmänhet bättre varor åstadkommas. Men hvad som felas oss, är utveckling i konstnärligt

*Om skydd för
industriella
mönster och
modeller.
(Forts.)*

hänseende, och denna kräfvades nu för tiden i högre grad är förr. Vi hafva här i landet en mycket stor brist på konstnärliga krafter, som arbeta för industrien, och vilja vi, att de yrken, der konstnärlighet kan göra sig gällande, skola gå framåt, måste ovilkorligen något göras i den riktningen. Vi böra icke göra oss räkning på att alltid hemta våra modeller och mönster från utlandet, utan vi måste försöka att inom vårt eget land skapa krafter, som i denna riktning kunna åstadkomma något godt. Ett vilkor för att sådana krafter skola kunna uppstå, är, att deras arbete är skyddadt för efterapning, och de hafva, synes det mig, rättighet att fordra, att deras arbeten, deras uppfinningar, deras sammansättningar skola likaväl som litteratörers och andra konstnärers vara skyddade.

Jag anser därför, att det icke är mer än billigt, att kammaren nu bifaller lagutskottets förslag att ingå till Kongl. Maj:t med anhållan, att den undersökning och utredning, som här är föreslagen, måtte komma till stånd. Först när en sådan utredning försiggått, vet man, huruvida det förefinnes något behof eller några önskingar i den riktning, hvarom här är fråga.

Jag yrkar bifall till lagutskottets förslag.

Herr Fränckel: Här har sagts, att, sedan frågan förra gången behandlades i Riksdagen, intet förekommit, som kunde föranleda en ändring af gällande lagstiftning, men här har verkliga förefallit det, att lagutskottet denna gång behandlat frågan på helt annat sätt än 1891, och det vore därför möjligt, att man af betänkandet skulle kunna sluta sig till, att förändrade omständigheter vore för handen. Särskildt är att märka, hurusom lagutskottet, då det senast behandlade ärendet i fullkomlig öfverensstämmelse med lagutskottet 1887, på grund af sin sammansättning icke ansåg sig nog sakkunnigt att direkt afgifva betänkande till kammaren, utan tillkallade industriidkare i olika brancher för att höra deras åsikter i frågan. På grund af de då lemnade upplysningarne affattade lagutskottet sitt betänkande. — 1887 afstyrktes skrifvelsen helt och hållet. 1891 föreslog utskottet en skrifvelse, som Första Kammaren för sin del utan votering afslog. Ser man på motiveringen i det föreliggande betänkandet, finner man, att utskottet, sedan det erinrat, att vi nu fått öfverenskommelser med utländska magter, hvarigenom vi icke kunna här införa mönsterskydd, utan att på samma gång sådant medgifves åt utländska undersåtars mönster, uttrycker den förhoppningen, att utländska mönsteregare icke skola inregistrera många mönster hos oss, och att vi därför icke skola inskränkas vid tillgodogörandet af utländska mönster, hvarför man förut hyst befogad fruktan. Emellertid är klart, att ju färre mönsterritare ett land har, och den siste ärade talaren medgaf, att vi i detta afseende lida brist på konstfärdighet, desto större blir benägenheten hos utlänningen att här inregistrera sina mönster, ty han har då större chancer att få afsättning för desamma. Detta kunde ju anses vara mindre viktigt, men alldeles klart är, att, så liten vår konst-industris utveckling nu är, komma vi ovilkorligen

att lida svårt intrång, i fall det förbjödes oss att använda de utländska mönstren. Då vidare den frågan uppställes, huruvida det i längden är med rättvisan förenligt att använda andra länders konstfärdighet, såsom hittills skett, vill jag i minnet återkalla, att vid införandet af vår nuvarande patentlagstiftning kraftiga röster höjdes deremot, och ännu mera ifrågasattes, huruvida mönsterskyddet, såsom sådant, vore berättigadt. Jag förnekar icke, att derom kan vara åtskilligt att säga; man har ansett, att mönsterskydd hos oss liksom i andra länder bör införas och att detta liksom patentskyddet i inskränkt mening vore väl behöfligt, men det är stor skilnad mellan patent på konstruktioner och tekniska uppfinningar och på mönster. Odisputabelt och faktiskt är, att det verkligt nya, som kan förekomma vid en konstruktion eller annan teknisk uppfinning, icke förefinnes i ett nytt mönster. Om en mönsterritare använder en blomma i ett mönster, kan han icke anses hafva uppfunnit blomman därför, att han på ett fördelaktigt sätt satt in densamma i mönstret. Lika litet har han vid användningen af ett ornament i vissa sammanställningar uppfunnit ornamentet, som vanligen är hemtadt från annat håll. Redan 1878 års komité förklarade för sin del, att endast om mönsterskyddet hos oss kunde införas, utan att på samma gång utländska mönsters tillgodogörande inskränktes, ville komitén för sin del tillstyrka dylikt skydd, och sådant är frågans läge ännu i dag. Man har emellertid nu såsom motiv för mönsterskyddet anfört just nämnda komités motiv för patentskydd, men såsom jag nyss tog mig friheten nämna, är det stor skilnad mellan en lagstiftning i det ena eller andra syftet.

Man har nu sagt, att Riksdagen borde ingå till Kongl. Maj:t med en skrifvelse för att efterhöra, om industriidkarne anse sig behöfva mönsterskydd. Jag hemställer till herrarne, om det icke då är klokare att låta industriidkarne sjelfve först gå till Kongl. Maj:t, i fall de verkligen hafva önsknings i detta afseende. Nu är, såsom den siste ärade talaren framhållit, hela frågan väckt af mönsterritare, som möjligen för sin del anse att deras näring icke har något skydd genom bristen på en sådan lag. Men betänker man, hvilka olägenheter den skulle komma att medföra, hvilka inskränkningar många industriidkare skulle lida, då de nu äro beroende af utländska mönster, och då vår industri icke är så kapitalstark eller så kraftigt utbildad som den utländska, måste man gifva mig rätt deruti, att frågan ännu är för tidigt väckt. För min del tror jag icke, såsom den siste talaren, att en sådan lag för närvarande skulle på något sätt uppmuntra eller framkalla skickligare mönsterritare hos oss, ty enligt min uppfattning går industrien och dermed sammanhängande näringsgrenar hos oss i så liten skala, att vi icke i ersättning kunna hoppas att i någon omfattning få våra mönster inregistrerade i utlandet. Jag kan icke finna annat, än att den föreslagna lagstiftningen endast skulle skada vår industri utan att på något sätt gagna våra mönsterritare. Jag intager således samma ståndpunkt i frågan som år 1891, och då, såsom redan nämnts, faktiskt icke från industri-

*Om skydd för
industriella
mönster och
modeller.
(Forts.)*

Om skydd för
industriella
mönster och
modeller.
(Forts.)

idkarne någon framställning gjorts hos Kongl. Maj:t, som kunde gifva Riksdagen anledning att begära utredning i en fråga, som två gånger redan varit föremål för Kongl. Maj:ts utredning och pröfning, finner jag häruti anledning att förena mig med den förste ärade talaren och yrkar afslag på utskottets framställning.

Herr Åkerman: Den siste talaren framhöll såsom skäl mot en författning om mönsterskydd, att man genom en sådan skulle beröfva sig den fria användningen af utländska mönster; men detta gäller ju icke andra utländska mönster än sådana, som här i landet inregistreras; alla andra blifva, äfven om mönsterskydd här kommer till stånd, fria, antingen de äro af ut- eller inländskt ursprung. Han sade vidare, att utländingen skulle hafva en särskild anledning att här inregistrera sina mönster, emedan det vore ondt om skicklige mönsterritare här i landet. Jag tror, att det, som mest befördrar lusten att inregistrera mönster, är utsigten af en stor marknad, och att det således är de köpkraftigaste länderna, som i detta hänseende utöfva den största dragkraften. Då det är lika mycket besvär att inregistrera i ett litet som i ett stort land med dess större marknad, tyckes det mig gifvet, att utlänningar icke kunna få lika stor anledning att inregistrera i det folkfattiga Sverige som i folkrikare länder. Jag betvivlar emellertid ingalunda, hvarken att inregistrering af utländska mönster äfven här i landet kommer att ega rum och ej heller att olägenheter för svenska industriidkare i vissa fall deraf kunna blifva en följd, men å andra sidan måtte det för industriidkaren väl också vara en fördel, att hvad han sjelf användt icke utan uppgörelse kan tagas och brukas af hvem som helst. Jag tycker, att dessa fördelar och olägenheter någorlunda böra motväga hvarandra, och under sådana förhållanden anser jag, att man bör fästa hufvudsakligt afseende vid deras berättigade intresse, hvilka egna sina krafter åt mönsterritning och dermed likartad verksamhet. Dessa äro för närvarande alldeles rättslöse; hvem som helst kan, om honom så lyster, taga och använda deras mönster, så snart han får se dem. För våra mönsterritare är det framför allt af vigt, att de få en större marknad, än som nu är fallet. De kunna naturligtvis nu icke inregistrera sina mönster i de större länderna; detta blir först möjligt, när äfven Sverige fått en författning om mönsterskydd, så att full reciprocitet i förhållande till andra länder kan ernås. Då blifva deras mönster ej blott skyddade i Sverige, utan kunna äfven inregistreras i andra länder samt der vinna skydd. Det synes mig tydligt, att våra mönsterritare deraf skulle hafva en högst betydlig fördel gent emot hvad den ringa afsättningen i vårt eget land kan tänkas inbringa dem. Då det för öfrigt icke gäller annat än att skaffa en utredning i ämnet, hvarvid naturligtvis alla intresserade industriidkare komma att höras, och då säkerligen, i fall desse äro så eniga *mot* förslaget om mönsterskydd, som man här påstått, det icke lärer blifva något af med en dylik författning, kan jag för min del icke annat än med stöd af nu fram-

hållna skäl och för öfrigt på grund af hvad herr Almgren redan anfört yrka bifall till förevarande motion.

*Om skydd för
industriella
mönster och
modeller.
(Forts.)*

Herr Almgren, Oscar: Jag skall bedja att få bemöta några af de föregående talarnes yttranden.

Herr Almström antog, att mönsterritare i hög grad skulle begagna sig af inregistreringen, ty han ansåg sådana uppgörelser kunna göras mellan fabrikanterna och mönsterritarne, som gäfvade senare rätt att inregistrera vissa mönster och sålunda blifva egare af desamma. Med all aktning för min ärade kamrats erfarenhet, tror jag näppeligen, att det fallet skulle komma att inträffa. Jag förstår icke möjligheten deraf, att någon fabrikant skulle vilja lemna ett af honom användt mönster i en annan persons ego och sjelf fortsätta fabrikationen, utsatt för faran att denne person kunde till andra fabrikanter öfverlåta sin rätt att använda precis samma mönster. Likaså tror jag, den siste ärade talaren hyste både för egen och för mönsterritarnes del allt för öfverdrifna förhoppningar om de fördelar, som genom inregistrering i utlandet af mönster skulle för deras upphofsmän erhållas. Jag har talat med många mönsterritare och funnit, att de öfverskatta verkningarna af en mönsterskyddslag. De hysa t. ex. den förhoppningen att kunna erhålla uteslutande rätt till användande af nordiska motiv i ornamentiken. Om t. ex. någon gjort ritning till en sköld med fornordiska ornament, hoppas han att genom inregistrering af samma ritning förvärfva sig uteslutande rätt att i ornamentiken använda nordiska slingor och dylikt. Detta är ett fullkomligt misstag, och hvart skulle det leda, om man genom inregistreringen gäfvade mönsterritarne monopol på att för sin räkning använda mönster, som under århundraden eller årtusenden varit i allmänt bruk?

Vidare har sagts, att det blott vore fråga om en skrivelse. Man borde ej motsätta sig en utredning. Men, mine herrar, vi skriva till Kongl. Maj:t för att begära utredningar, och då sedermera på grund deraf lagförslag framläggas, heter det: Riksdagen har sjelf begärt denna lag. Åtminstone är det min åsigt, att ingen, som icke på förhand är fullkomligt öfvertygad om nödvändigheten af den lagstiftning, som frågan gäller, bör vara med om att skriva till Kongl. Maj:t i ett fall, sådant som det nu förevarande. Jag anser, att man icke gerna kan hafva kommit till öfvertygelsen om någon allmän önskan i denna riktning. I sådant fall skulle fabrikanter och de, som frågan för öfrigt närmast rör, hafva uttalat sig på ett mera allmänt sätt, än nu är fallet. Då så emellertid icke skett, vidhåller jag äfven på denna grund mitt yrkande om afslag.

Herr Almström: Då den näst föregående talaren anförde ett exempel för att visa, huru ofördelaktigt en lag om mönsterskydd skulle verka äfven för mönsterritarne, yttrade han, att då en mönsterritare förelagt en ritning till antagande af en fabrikant, och denne senare derå önskade någon förändring, mönsterritaren hade

Om skydd för
industriella
mönster och
modeller.
(Forts.)

gjort sig onödig kostnad och besvär, om han förut hade inregistrerat mönstret. Ja, i fall han icke utan ändring af ritningen kan använda densamma på annat håll och sålunda tillgodogöra sig mönstret oförändradt, har han gjort sig onödig kostnad, men i de flesta fall torde dylika mönsterritningar icke behöfva nämnvärdt ändras; i regeln presenteras de väl i sådant skick, att blott obetydliga ändringar äro af nöden, och detta blir fallet, i den mån mönsterritaren vunnit erfarenhet om hvad som kräfves af det yrke, för hvilket han arbetar. Jag tror att de olägenheter, talaren befarade kunna uppstå i sådant afseende, i verkligheten icke komme att visa sig nämnvärda.

Min kamrat här till höger och äfven den siste talaren betonade, huru orimligt det skulle vara, att en mönsterritare skulle kunna erhålla skydd för mönster i hvilka inginge en blomma eller ett ornament, som förut vore begagnadt. Det kan jag för min del icke finna. De flesta uppfinningar, som göras, på hvilket område det än vara må, bestå väl icke deri, att nya element, om jag får begagna det uttrycket, blifva uppfunna eller skapade, utan i nya sammansättningar af redan förut kända element. På samma sätt förhåller det sig med mönsterritningen; mönsterritaren anordnar, vare sig konventionella eller från naturen hemtade motiv på ett sätt, som afviker från hvad som förut blifvit gjordt, och bildar derigenom mönster, som är nytt, äfven om deri ingå motiv, som begagnats, så länge menkligheten kunnat rita.

Den siste ärade talaren yttrade äfven, att då man skrifver till Kongl. Maj:t, sker det i akt och mening att i den ena eller andra riktningen få framlagdt förslag till lag rörande det ämne, som skrifvelsen afhandlar, och detta påstående torde i de flesta fall vara riktig. Men i förevarande är det dock icke så; här gäller det ovilkorligen att göra en undersökning, huruvida en lagstiftning i detta ämne är önskelig och behöflig, och då jag nu förordar en skrifvelse i angifvet syfte, ställer jag mig mindre på mönsterritarnes än sjelfva industriens sida, ty jag tror det vara nödigt för dess framtida bestånd och utveckling att så mycket som möjligt arbeta på egen fosterländsk mark samt att så mycket som möjligt begagna sig af inhemsk konstskicklighet, men icke af hvad som kan hemtas från utlandet.

Herr Stephens: Då denna fråga kommit i ett helt annat läge, än då den sist var före i Riksdagen, och som jag för min del byser den åsigt i frågan, hvilken då gjorde sig gällande, vill jag gifva mina skäl derför.

Vid föreliggande frågas afgörande torde beaktas, att tvenne intressen, ett stort och ett litet, stå emot hvarandra. Det lilla intresset representeras af några få mönsterritare, och det stora af hela vårt lands industri. Vi skola komma ihåg, att, såsom det nu är anordnad, kan vår industri hemta sina mönster från hela världen, men skulle skydd för mönster och modeller införas, blir den stora mönstermarknaden stängd så till vida, att användningen af de mönster, som hafva värde, försvaras, under det de många

värdelösa mönster och modeller fortfarande stå oss fritt att taga. Så snart en fabrikant eller annan rättsinnehafvare märker, att ett mönster eller en modell har värde på marknaden här i landet, skyndar han naturligtvis att inregistrera detta märke för att sålunda behålla den marknad, som han har anledning tro att han förskaffat sig i landet, hvaremot han underlåter inregistreringen, ifall han är osäker eller icke tror sig hafva utsigt att erhålla någon vidare marknad. Då sålunda vår industri med hänsyn till mera förädlade näringsgrenar ännu icke kunnat förskaffa sig någon vidare marknad i utlandet och inom landet arbetar under mycket svåra förhållanden, är det tydligt, att densamma behöfver så mycken frihet som möjligt, och det synes mig då mindre ändamålsenligt att ålägga denna industri nya bördor genom att tvinga henne att själf sätta upp dyrbarare mönster, som kanske ändå icke vinna den favör bland allmänheten, som utländska mönster redan vunnit. Att under sådana omständigheter skydda det lilla intresset kan jag för min del icke vara med om, hvarför jag hemställer om bifall till det yrkande, en talare framställt om afslag på skrifvelseförslaget.

Herr Fagerholm: Jag har endast begärt ordet för att få till protokollet antecknadt, att jag yrkar afslag på utskottets skrifvelseförslag.

Herr Wieselgren: Jag tror, att den fråga, som före bedömandet af föreliggande "kläm" bör vara besvarad, är den, om det finnes en andlig, en "immateriel" eganderätt eller icke. Finnes den, så bör den väl blifva skyddad äfven i fråga om detta s. k. lilla intresse, som en talare nyss omordade. Den omständigheten, att intresset är litet, bör icke motivera ett frånseende af dess rätt; de som ega det, kunna måhända med skäl säga, att det, om än litet för andra, är desto dyrbarare för dem. Jag behöfver icke påminna kammaren derom, att den svenska lagstiftningen redan på andra områden erkänt den immateriella eller andliga eganderätten såsom en rätt, värd respekt och skydd; här föreligger endast ett supplement till densamma. Vi hafva i lagstiftningen redan erkänt den literära och artistiska eganderätten; äfven uppfinnarerrätten är skyddad af lagen. Också här är det emellertid en sorts konstnärlig, andlig verksamhet som begär erkännande och skydd för sin rätt. Skulle vi då afslå denna begäran därför, att det uppbäres af ett så litet intresse? Jag tror, att detta betraktelsesätt icke förtjenar att godkännas. Äfven om det kan sägas, att de stora fabrikanterna skulle hafva fördel af att vi icke erkänna denna rätt, är detta icke för mig ett skäl att undandraga densamma mitt erkännande. Är den en rätt, bör den såsom sådan erkännas utan hänsyn till den enes eller andres motsatta intresse; och då jag anser mönsterritaren förtjena lika mycket skydd för sin verksamhet som någon annan för sin, tillåter jag mig att yrka bifall till föreliggande förslag.

*Om skydd för
industriella
mönster och
modeller.
(Forts.)*

Om skydd för
industriella
mönster och
modeller.
(Forts.)

Herr Fränkel: Den siste ärade talarens tveksamhet, huruvida det förefinnes någon verklig eganderätt för patent, gör, att jag anser, att han borde ytterligare beakta den stora skillnad, som här föreligger mellan den hittills erkända andliga eganderätten till patent och den, som antages ligga i eganderätten till mönster. Jag tog mig friheten, då jag förra gången hade ordet, att påvisa, att äfven i det hänseendet hade redan vid den stora patentkongressen i Wien 1873 stor tveksamhet förefunnits, huruvida i allmänhet borde dekretteras andlig eganderätt ens för patent i den utsträckning, hvori lagstiftningen redan stannat. Och man vet hvilka stränga undersökningar nu måste göras, innan patent meddelas. Huru skulle man kunna tänka sig en rättvis pröfning möjlig i lika hög grad i afseende på mönster? Följden är också den, att i de länder, der mönsterskydd införts, förekommer äfven det ena trasslet efter det andra i afseende på eganderätten till dessa mönster. Jag vill i det fallet nämna, att redan 1878 års komité påvisade systemet såsom ej fullt tillämpligt och att af den satsen, att näringsfriheten gäller såsom regel och dess begränsning såsom undantag, följer likväl, att innan någon inskränkning i den allmänna friheten gifves, sådana omständigheter måste kunna påvisas, som rättfärdiga en dylik åtgärd. — Här förefinnas icke sådana omständigheter, ty, såsom här nämndes af den förste ärade talaren, är det bestämdt i de svenska mönsterritarens intresse att det är, som det nu är, fastän det icke kan nekas, att vi nu draga större nytta af utlandets skicklighet i det fallet. Jag ber att ytterligare få betona, att utlandet har mycket större resurser att åstadkomma något i den vägen än vi, och att vi, om vi få en lag om mönsterskydd, måste vara beredda att möta utlandets stora konkurrens.

Här är af herr Stephens påvisadt, att detta är ett litet intresse, som bör jemföras med den stora skada, som skulle tillfogas vår industri, ifall dess framåtskridande stäcktes genom en lag sådan som denna. Detta gör, att jag fortfarande måste yrka afslag.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr talmannen i enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt samt vidare på afslag derå, och förklarade sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Almström* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 61, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 24;

Nej — 48.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets nedannämnda, den 30 sistlidne april och den 1 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

n:o 62, i anledning af Kongl. Majt:s proposition med förslag till förordning angående uppskof i vissa fall med tillämpning af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891, och

n:o 63, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till föreskrifter i syfte att vid verkställande af frihetsstraff tillämpa s. k. vilkorliga frigifning,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 30 sistlidne april och den 1 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 64, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och framläggande af förslag afseende införande af vilkorliga straffdomar.

*Om införande
af vilkorliga
straffdomar.*

Herr Billing: Jag skall upptaga herrarnes tid endast ett par ögonblick, och då jag icke ämnar göra något yrkande, skall jag icke framkalla någon diskussion, men jag ber att få till protokollet antecknad, att jag för min del anser förslaget om de vilkorliga straffdomarne hafva en så djup grund för sig, att jag hoppas, att det icke blott skall återkomma, utan, när det blir tillräckligt undersökt och limiteradt, äfven vinna framgång i vårt land.

Gerna vill jag medgifva, att vilkorliga straffdomar icke äro af behovet så påkallade eller af förhållandena så väl motiverade i vårt land som i många andra länder, på grund deraf, att våra fängelsestraff icke kunna nedbringas till sådana minima som i andra länder. Jag skall icke heller bestrida, att lagutskottet, som i detta afseende åberopat ett stort juristmötes förhandlingar, från juridisk synpunkt anfört mycket goda grunder för sitt afslag, men jag tror, att denna fråga kan och bör betraktas äfven från en annan synpunkt än den rent juridiska.

Om införande
af vilkorliga
straffdomar.
(Forts.)

Om t. ex. en ung människa för en förseelse, som i sig själf är ganska ringa, blir dömd till ett mycket kort fängelsestraff, vare sig i första hand, eller ännu mera om fängelsestraffet är förvandlingsstraff, sättes in i fängelset och sedan kommer ut i världen med det märke, att han suttit i fängelse, och man tänker på hvad den allmänna opinionen dömer om sådana personer och huru man i allmänhet ter sig emot honom, så finner man, att det är en djupt liggande etisk fråga, huruvida det icke kan vara riktigare med en vilkorlig straffdom, eller att visserligen döma en människa till ett straff, men likväl så, att straffet icke genast tillämpas utan endast tillämpas i det fall, att den unge brottslingen åter förfaller i brott.

Man må nu hafva hvilken straffteori som helst, men två saker tror jag att man ändå alltid bör vara ense om, och också är ense om, nemligen dessa två ting: det ena, att straffet, om det skall motsvara sin uppgift, skall kännas såsom ett verkligt straff, och det andra, att, när en människa burit det borgerliga straffet, bör också hennes brott emot det borgerliga samfundet vara försonadt, och att därför all straffverksamhet är förfelad, i samma mån som straffet icke kännas såsom ett straff, eller om straffet icke upphör, när det, enligt lag, skall upphöra. Dessa två omständigheter tror jag inträffa i vårt land, särskildt nu i afseende på fängelsestraffen. Jag tror icke, att jag gör mig skyldig till någon öfverdrift, då jag säger, att för en mycket stor del af sådana, som blifvit insatta i fängelse för en kortare tid, detta icke direkt kännas såsom ett straff. De hafva det mycket ofta i fängelserna både bekvämare och bättre, än de hafva det i det dagliga lifvet. Det är således icke ett straff och det kännas icke som ett straff. Alltså är det i detta stycke förfeladt.

Men sedan kommer jag till en ändå betänkligare sida af saken, och det är, då de suttit och aftjenat sitt straff och sedan komma ut bland allmänheten, då gå de der med det dystra märket på sig, och allmänheten drager sig för att använda en person, som suttit i fängelse. Man granskar icke, hvarför de suttit der, utan blott den omständigheten att de suttit i fängelse ligger för dem som en stötesten både till upprättelse och till egen verksamhet, och så blir det, som icke skulle vara ett straff, ett förfärligt straff och har mycket svåra etiska följder för vederbörande.

Jag vill i detta afseende göra en jämförelse, som jag tror verkligen är talande. Huru behandlar man många af våra brottslingar? Jo, såsom en far skulle göra med ett barn, om han, i stället för att, då barnet gjort en förseelse, gifva barnet ett kort och effektivt straff, som kändes, och sedan hafva famnen öppen för sitt barn, började misstänka barnet, så att detta kände sig vara misstänkt under långa, långa tider. Ingen af eder, mine herrar, tvekar om hvilket för ett barn är det helsosammaste, att få ett dugtigt straff, som kännas, och sedan också känna, att det fått förlåtelse, än om det icke får ett straff, som kännas, men går och tynges och förderivas af att vara misstänkt.

Så är det verkligen i icke ringa mån med straffen inom vårt land. Och då jag nu tror, att man kunde i detta afseende verkligen få någon förbättring, om än jag icke törs säga, huru det skall gå till, ehuru jag anser möjligt att man, efter noggranna undersökningar, kommer in på dessa vilkorliga straffdomar, så har jag, för min del, då jag nu icke vågar göra något annat yrkande än på bifall till utskottets förslag, dock velat till protokollet uttala mina sympatier för den tanke, som ligger till grund för motionen.

Om införande af vilkorliga straffdomar. (Forts.)

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo sammansatta stats- och lagutskottets den 2 och 3 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 3, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag till förordning angående obligatorisk insättning i lifränteanstalt med mera.

Om skyldighet att för nyfödda barn göra insättning i lifränteanstalt.

Herr Sandberg: Jag har begärt ordet icke för att göra något yrkande, utan endast för att uttala mina sympatier för den af herr Petri väckta motionen. Önska vi en fortfarande lugn utveckling af vårt samhälle, måste vi, enligt min tanke, på det allvarligaste vara betänkta på att vidtaga kraftiga åtgärder för att bereda alla ordentliga arbetare och arbeterskor möjlighet att utan större svårigheter skaffa sig en bättre och angenämare tillflykt på ålderdomen än fattighuset.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, biföll kammaren hvad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt.

Föredrogs ånyo sammansatta stats- och lagutskottets den 2 och 3 innevarande maj bordlagda utlåtande N:o 4, i anledning af väckt motion med förslag till vissa ändringar i jagtstadgan.

Om utarrendering af jagträtt å kronomarker och häradsallmänningar.

Friherre Gripenstedt: Såsom af betänkandet synes, har utskottet icke kunnat tillstyrka Riksdagen att för sin del fatta beslut angående de ändringar i jagtstadgan, som af motionären föreslagits, utan utskottet har i stället tillstyrkt en skrifvelse i samma syfte. Det förnämsta motivet för de ifrågasatta ändringarna har varit att bereda statsverket och allmänningsdelegarne inkomster, men derjemte synes motionären äfven haiva afsett, att frångå Kongl. Maj:t och alla sådana personer, som enligt jagtstadgan äro tillförsäkrade jagträtt, denna förmån.

Hvad inkomsten beträffar, blefve den antagligen icke synnerligen stor. Det är ju möjligt, att det till en början skulle betalas bra för sådana jagtmarker, der det finnes stor tillgång på vildt,

Om utarrendering af jagträtt å kronomarker och häradsallmänningar. (Forts.)

såsom elgar och dylikt, men då det vilda blifvit undanskjutet, blefve jagten icke mycket värd. Äfven om jagten till en början vårdas på sådan arrenderad mark, är det ganska sannolikt, att, då det lider mot arrendetidens slut, arrendatorn skall försöka göra rent hus i afseende på villebrådet.

Hvad nu beträffar dessa allmänna skogar och det ändamål, som enligt jagtstadgan är med dem afsedt, så skulle, derest jagten på dessa skogar sköttes ordentligt, det vilda derifrån kunna spridas till andra orter, och dessa allmänningsskogar sålunda uppfylla det ändamål, som med dem är afsedt, nemligen att vara ett slags plantskolor för det vilda. Om jagten på kringliggande marker vore bättre än den nu brukar vara, så skulle faran af utarrenderingen icke vara stor. Men i allmänhet är jagtvården i Sverige icke synnerligen beaktad.

Af den diskussion jag hörde i det sammansatta utskottet föreföll det mig, som man betraktade villebrådet nästan såsom skadedjur. En representant från Dalarne ansåg åtminstone elgen vara ett skadedjur och en representant från Skåne påstod rådjuret göra icke så liten skada. Att jagtens intresse icke tillgodoses med en sådan uppfattning är tydligt.

Nu säger man visserligen, att om dessa jagtmarker utarrenderades skulle det träffas sådana bestämmelser, att jagtvården skulle iakttagas. Jag tror, att sådana bestämmelser vore mycket svåra att tillämpa.

Är det fråga om att skaffa statsverket inkomster vore bättre att upptaga en jagtskatt, såsom i åtskilliga andra länder, der hvar och en för utöfvande af jagt får betala ett visst belopp för erhållande af tillståndsbrev till jagträtt, äfven på egen mark. Detta skulle både gifva goda inkomster och vara mera i jagtens eget intresse.

Med motionären kan jag instämma i det afseendet, att den tillåtelse, som jagtstadgan inrymmer åt de till skogs- och jägeristaten hörande tjänstemän att hvar inom sitt tjänstgöringsområde utöfva jagträtt, bör tolkas mindre rymligt än nu sker, så att icke dessa tjänstemän och betjente, såsom för närvarande stundom hända, ej blott, i strid med jagtstadgan, utöfva jagt der de icke hafva jagträtt, utan äfven anse sig hafva lika rätt som Kongl Maj:t att dervid föra sällskap med sig. Kunde någon rättelse i detta afseende åstadkommas, tycker jag, att det vore mycket önskvärdt, och jag hoppas, att, då upmärksamheten nu blifvit fäst på denna sak, rättelse äfven skall vinnas. Det är icke något fel i jagtstadgan, utan felet ligger i tillämpningen och framför allt i kontrollen.

Då emellertid den nu ifrågavarande motionen äsyftar en inkränkning i Kong. Maj:ts jagträtt, hvilken jag icke vill vara med om, och då jag, å andra sidan, icke heller tror, att ett bifall skulle vara åtminstone för närvarande i jagtvårdens intresse, anhåller jag, herr talman, att få yrka afslag såväl å motionen som å utskottets hemställan.

Herr Larsson, Liss Olof: Jag skall taga mig friheten att yrka bifall till utskottets förslag.

Det lär väl ändå icke vara någon fara, synes det mig, på sätt den föregående talaren antydde, att begära hos Kongl. Maj:t, att Kongl. Maj:t måtte utreda, huruvida man icke skulle kunna bereda staten några inkomster på de ifrågavarande kronoegendomarne, och att detta skulle ske under sådana förhållanden, att det icke skulle ske något intrång "i någons nu bestående lagliga rätt och under sådana arrendevilkor, att jagten å dessa marker väl vårdas och jagträten utöfvas utan skada för skogens bestånd".

Om man begär detta hos Kongl. Maj:t, att Kongl. Maj:t skall tillse huruvida en utarrendering kan ske på sådana vilkor, så kan man väl vara fullt förvissad om, att den eller de åt hvilken Kongl. Maj:t kommer att lemna uppdrag i och för att utreda saken och uppgöra förslag, komma att lemna alla de föreskrifter som äro nödiga för att utgöra full garanti för att jagtvården icke skall komma att skadas.

Det vore väl besynnerligt, om man å ena sidan erkänner att jagten är af en ganska stor ekonomisk betydelse, men på samma gång påstår, att staten, som eger just dessa stora och odisponerade marker, der jagträten är af en så stor betydelse, icke skall kunna draga någon som helst inkomst af denna rätt. Det synes mig vara, lindrigast sagdt, oegentligt, att en viss klass tjenstemän skall hafva en sådan förmån att få jaga på kronomarkerna. Så vidt jag vet, tog man icke, då man bestämde lönerna för jägeribetjeningen, för jägmästaren och för domänstyrelsen, hänsyn till denna förmån af jagträtt och satte deras löner lägre därför, att de skulle hafva inkomst af sin jakt på dessa skogar, som var monopoliserad åt dem. Icke har man åt fiskeritjenstemännen gifvit ett sådant monopol till fiske i kronans fiskevatten. Hvarför skola då de förra hafva det? Icke lär man väl kunna förutsätta, att dessa jägeritjenstemän icke skola fullgöra sina pligter såsom tjenstemän, för såvidt de icke få denna lockelse att ensamma jaga på kronans mark. Det är väl att hysa bra dåliga tankar om dessa tjenstemän. Jag har bättre tankar om dem och tror, att de skola lika nitiskt vårda jagten äfven om de icke hafva monopol på jagträten, hvilken bör tillkomma staten, hvars tjenare de äro, och som kommer att draga fördel deraf.

Den föregående talaren nämnde, att det inom utskottet varit någon, som talat om elgen såsom skadedjur. Det var väl mig han menade, ty jag sade i utskottet, att jagtvården kan utöfvas på ett sådant sätt, som hittills egt rum, att den åstadkommer oerhörd skada. Jag vågar påstå, att ensamt i Dalarna, i Särna socken, finnas trakter, der elgarna åstadkomma så mycken skada på kronans skogar, att alla elgar i Sverige icke äro värda så mycket som den skada, som der åstadkommes. Jag vill med detta icke hafva sagt, att man skall utrota elgarna, tvärtom, ehuru jag påstår att de icke äro alldeles oskadliga. Skulle man fråga till exempel en del folk som bor omkring Hunneberg, skulle de troligen säga detsamma, och hvarför skulle icke staten åtminstone söka

Om utarrendering af jagträtt å kronomarker och häradsallmänningar.
(Forts.)

Om utarren-
dering af
jagträtt å
kronomarker
och härads-
allmän-
ningar.
(Forts.)

draga någon inkomst af dessa jagtmarker. Inkomster behöfves mer än väl.

Skulle en sådan utredning hos Kongl. Maj:t leda derhän, att det icke låter sig göra att bereda staten några inkomster, utan åsidosättande af jagtvården och till skada för kronoskogarnes bestånd, är det också visst, att Kongl. Maj:t icke för Riksdagen framlägger ett förslag, som skulle hafva en sådan påföljd.

Det synes mig, och det har synts flertalet inom utskottet, icke vara förenadt med någon risk, att till Kongl. Maj:t framställa en vördsam begäran om utredning och förslag i ämnet, om nemligen utredningen gifver anledning till ett sådant förslag.

Jag fruktar icke för att yrka bifall till utskottets förslag.

Grefve Klingspor: Till hvad den förste talaren nämnde ber jag att få tillägga några ord. I vårt grannland Norge lærer det vara så ordnad, att de, som vilja förvärfva sig rättighet att jaga på statens skogar, få betala jagtarrende. Den erfarenhet, dessa våra grannar hafva om detta sätt att skaffa sig inkomster från statens skogar, lærer emellertid gifvit anledning till, att man nu med all magt söker få bort detta stadgande. I anledning häraf och med stöd af de skäl den förste talaren anförde anhåller jag, herr talman, att få yrka afslag å utskottets hemställan.

Herr Casparsson: När Kongl. Maj:t har så mycket viktigare saker att utreda, tycker jag, att det är mindre välbetänkt att bedja Kongl. Maj:t "utreda" huruvida några inkomster kunna förskaffas statsverket genom jagträtts utarrenderande. Kan icke Riksdagen sjelf utreda den saken, tycker jag, att den gerna kan vara. Man vill väl icke begära, att Kongl. Maj:t skall blifva ett expeditionsutskott åt Riksdagen, hvilket blir förhållandet om Kongl. Maj:t oupphörligen belastas med mer eller mindre välbetänkta skrivelser. Jag anser icke denna sak vara af den vikt, att man för närvarande behöfver dermed besvara Kongl. Maj:t, utan på de af friherre Gripenstedt anförda skäl anhåller äfven jag att få yrka afslag på utskottets hemställan.

Herr Annerstedt: Herr talman, mine herrar! Då en person insättes i ett utskott för att behandla frågor, som röra jagt utan att denne person sjelf är jägare, är lätt att inse, att hans uppfattning af dessa frågor måste bestämmas af hvad de sakkunnige under frågornas behandling anför. Sådan har min ställning i sammansatta utskottet varit. Men det visade sig snart, att bland herrar jägare funnos två diametralt motsatta åsigter om huru man skulle lämpligen ordna saken. För dem, som icke voro jägare, framstälde sig då såsom en möjlig utväg att med det nya systemet skulle göras ett försök i mindre omfattning och man sålunda genom att delvis införa det nya finge se, huru det slog ut. Detta var anledningen till den skiljaktiga mening, som omfattades af mig och en annan ledamot i utskottet, som jag tror icke är nå-

gon ifrig jägare. Jag ämnar icke yrka bifall till den af mig framställda särskilda mening, ty det var endast ett försök att sammanjemka de olika meningarna inom utskottet, och då detta visat sig icke hafva någon framgång, må det gerna förfalla.

Men medan jag har ordet vill jag fästa uppmärksamheten på att den af det sammansatta utskottets pluralitet föreslagna skrivelsen lemnar i tydlighet något öfrigt att önska, då der säges: "dock utan intrång af någons nu bestående lagliga rätt". Det är ganska tvifvelaktigt hvad som dermed åsyftas, och olika meningar kunna uppstå, om derunder innefattas Kongl. Maj:t och de tjänstemän inom domänstyrelsen och jägeristaten, som för närvarande hafva denna rätt. Skall bestämmelsen tolkas så, att den innefattar de embets- och tjänstemän, som hafva sådan rätt efter nu gällande lag, och skulle Kongl. Maj:ts rätt att jaga på kronoparkerna bibehållas, då förefaller det mig föga inbringande att utarrendera dem. Skall åter, såsom jag fattade herr Larssons uttalande, meningen vara att allenast sådana, som på grund af något gällande civilrättsligt aftal hafva jagträtt, skola undantagas torde den frågasatta åtgärden innebära en icke behörig inskränkning i Kongl. Maj:ts rätt. Detta förhållande torde utgöra en anledning till tvekan, huruvida det kan vara välbetänkt att antaga utskottets förslag till skrivelse.

Om utarrendering af jagträtt å kronomarker och häradsallmänningar.
(Forts.)

Herr af Burén: Första Kammaren brukar icke vara angelägen att skrifu till Kongl. Maj:t och allra minst då det, såsom enligt mitt förmenande nu är fallet, är fråga om en alldeles onödig skrivelse. Jag föreställer mig att den är onödig, därför att den skall förorsaka endast besvär. Kongl. Maj:t skulle höra vederbörande myndigheter öfver skrivelsen, och jag är alldeles öfvertygad, att de myndigheter, som komme att höras, skulle afstyrka förslaget.

Då meningen med motionen är att skaffa staten inkomster, föreställer jag mig i likhet med två föregående talare, att detta skulle lämpligare kunna ske genom påläggande af en jagtskatt. Denna skatt skulle i motsats mot andra skatter vara välkommen för den skattskyldige. En verklig jägare skulle gerna betala skatt, om han vore förvissad om, att han kunde få vara ensam jägare på viss mark. Det skulle dessutom, enligt min tanke, icke vara nyttigt att upplåta kronoparker och allmänningar till arrende, emedan då skulle endast komma en hel del söndagsjägare, som man kunde tänka sig skulle åstadkomma olyckor på det sätt, att de genom cigarrökning och sådant, som plägar förekomma under sådana jagter, kunde under en torr och varm sommardag tända eld på skogen.

Jag ber därför att få yrka afslag såväl å utskottets hemställan, som å reservationen.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes i enlighet med derunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till utskottets i föreliggande utlåtande gjorda hemställan samt vidare på

Om utarrendering af jagträtt å kronomarker och häradsallmänningar. (Forts.)

afslag derå; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets nedannämnda, den 2 och 3 i denna månad bordlagda utlåtanden:

N:o 65, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 1 i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871, och

N:o 66, i anledning af väckt motion om utarbetande af förslag till ändrade bestämmelser i fråga om boställshafvares andel i boställes behållna skogsafkastning,

biföll kammaren hvad utskottet i berörda utlåtanden hemställt.

Om förslag till ny fiskeriförordning m. m.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 2 och 3 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 67, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande för Riksdagen af förslag till ny fiskeriförordning äfvensom till ny förordning angående vissa delar af vattenrätten.

Herr Nyström, Carl: Man måste vara mycket tacksam mot lagutskottet för de ord med hvilka utskottet inleder sitt utlåtande i saken, då utskottet säger, att det "vill ingalunda förneka, att gällande fiskerilagstiftning i flera hänseenden tarfvar revision". Vid det förhållande att den bedröfliga fiskerilagstiftningen ligger hos Kongl. Maj:t för förbättring, är detta ett värdefullt uttalande, som man kan hoppas måtte tjena till efterrättelse vid den nya, väntade och synnerligen väl behöfliga lagstiftningen i fråga. Emellertid är det just under en sådan öfvergångsperiod, som meningar skola uttalas om behöfligheten af en förändring, det vill säga en kritik öfver det nuvarande och önskningsmål beträffande det som komma skall. Min kritik öfver det nuvarande skall blifva mycket kort. Men jag vågar påstå, att det finnes ganska få författningar, som gifvit anledning till så mycket missförstånd, så mycket tvister och så mycket felaktiga uppfattningar, som just denna fiskeristadga. Öfverallt hör man, huru utöfvarne af olofligt fiske stödjä sig på den missförstådda fiskeristadgan i afseende å krokfiske, i afseende å utöfvande af fiske i öppna sjön, i afseende å vattenrätt, strandrätt med mera, med mera. Det går så långt exempelvis, att uti en trakt, som jag känner till vid Venern finnes en fiskeriassociation som under hot af de betänkligaste våldsamheter vidhålla sin inbillade rätt att utöfva fiske på den ena sidan, den mot storsjön vända sidan af enskild person tillhörig mark, under det de skulle anse sig sjelfva som tjuffiskare och lagbrytare, om de utöfvade fiske på den andra vid ett trångt sund liggande sidan af samma egendom tillhörig mark. Naturligtvis ett fullständigt missförstånd, endast jemförligt med

den åskådning, som i min barndom gjorde sig gällande hos oss pojkar, då vi ansågo oss hafva laga rätt, mine herrar, laga rätt att på hvarje rofåker stjåla 5 rofvor, en under hvardera armen, en i hvardera handen och en i munnen. Vi skulle hafva blifvit ytterst förvånade, om någon ifrågasatt en sådan rätt, Detta var då en fördom och sådana fördomar finnas i oändlighet rörande den bedröfliga fiskeristadgans tillämpning.

Om förslag till ny fiskeriförordning m. m. (Forts.)

Herr talman, man har nyss tillhviskat mig, att den nämnda uppfattningen hos oss pojkar stod i allra närmaste öfverensstämmelse med de gamla landskapslagarna, men säkert står den icke i öfverensstämmelse med nyare rättsbegrepp.

Jag har intet yrkande att göra, då naturligtvis lagutskottets ställning är fullt oangriplig, utan vill endast till protokollet tillkännagifva, att jag till fulla instämmer med motionären, herr Ljungman, i hans kritik öfver fiskeristadgans nuvarande skick och öfver den brist på samhörighet, som förefinnes mellan fiskeristadgan af 1852 och bestämmelserna i jordabalken och byggningsbalken. samt än vidare — och det är därför jag särskildt begärt ordet — att jag anser, att hans uppfattning och förslag om huru de nuvarande bristfälligheterna bäst skola undanrödjas, med ett ord den detaljering af denna sak, hau på sid. 11 i betänkandet framställt, förtjenar all uppmärksamhet.

Jag har, herr talman, intet yrkande att göra.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets nedannämnda, den 2 och 3 i denna månad bordlagda utlåtanden:

N:o 68, i anledning af väckt motion om upphäfvande af 34 § i legostadgan, och

N:o 69, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 78 § 5 punkten i skiftesstadgan,

biföll kammaren hvad utskottet i berörda utlåtanden hemställt.

Vid förnyad föredragning af Första Kammarens tillfälliga utskotts den 2 och 3 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 9, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t om åtgärder till skydd för jordbruket inom Södermanlands län mot skada af så kallade canadajortar, biföll kammaren hvad utskottet i nämnda utlåtande hemställt.

Föredrogs å nya Första Kammarens tillfälliga utskotts den 2 och 3 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 10, i anledning af väckt motion om förändrad anordning af fyrbelysningen vid Sandhammaren.

Om fyrbelysningen vid Sandhammaren.

Om fyrbelys-
ningen vid
Sandham-
maren.
(Forts.)

Herr von Hedenberg: Då man läser detta utskottets betänkande och icke har närmare reda på de speciella förhållanden, som här äro afhandlade, kunde man visserligen komma till uppfattningen, att några större oegentligheter här egt rum. Och i denna uppfattning styrkes man af några ord i utskottets betänkande, der det säges, att innan fyrarna vid Sandhammaren tändes, inträffade der en massa skeppsbrott med åtföljande förlust af människolif och gods, men att detta nästan alldeles upphörde, sedan dessa två fyrar blifvit tända, då en allmän trygghet blef rådande. Dessa fyrar tändes 1862, och ty värr hafva förhållandena icke varit alldeles sådana, som motionären här framhållit. Skeppsbrott hafva nog inträffat sedan dess — icke mindre än 91 skeppsbrott och strandningar — men för visso kan man icke säga, att dessa skeppsbrott blifvit talrikare sedan förändringen med fyrarne för tre år sedan inträdde, ty tager man medeltalet, kommer man till det resultat, att, oaktadt skeppsbrotten varit talrikare under de senare åren, än i medeltal förut, har detta berott på obekantskap med fyrbelysningen och alldeles icke med anledning af fyrarnes beskaffenhet. Men om man icke tager reda på "Sjöfartsunderrättelserna", i hvilket afseende tidningarne innehålla notiser nästan hvar enda dag beträffande förändringar i fyrbelysningen och annat, så är det ju gifvet, att man utsättes för misstag.

Denna förändring från två fasta fyrar till en tindrande fyr skedde på den grund, att man kommit under fund med ett optiskt fenomen i detta fall, som är sådant, att under vissa förhållanden ljuset från *två fyrar* flyter tillsammans, så att det ser ut, som om det utstrålade från endast *en*. Detta har varit anledningen till att fyrbelysningen med två fyrar icke nu mera användes annat än på högst få ställen, och der den är använd ändras den så småningom. Fasta fyrar äro billigare att underhålla och billigare att anskaffa än blänkfyrar, men systemet med blänkfyrar har numera nästan uteslutande blifvit det moderna. Det har blifvit åberopadt, att på ett mycket känt ställe, nemligen i Engelska kanalen, en dubbelfyr användes. Det är sant, att det finnes två fyrar der, men vid dessa två fyrar är icke dubbelfyrskarakteren väsentligast för distinktionens skull, utan för att, då de äro öfverens, utvisa början till södra spetsen af Goodvin Sands ref. På detta ref är ett fyrskepp liggande på ett afstånd från den plats, där fyrarne äro belägna af $3\frac{1}{2}$ minut. Det ligger på ett mycket farligt ställe, utsatt för der rådande häftiga strömförhållanden och kan lätt komma att förflyttas. Då har seglaren på denna starkt trafikerade trakt rättelse utaf fyrarnes öfverensmärke.

Den nya fyren på Sandhammaren, som är en af de förnämsta fyrarne på vårt lands kuster, är i ljusstyrka jemförlig med de gamla fyrarne som talet 2,263 till talet 527 d. v. s. 2,263 uttrycker ljusstyrkan hos den nya fyren, 527 styrkan hos de gamla. Man kan deraf finna, hvilken utmärkt fyr det är. Jag vågar på det allra bestämdaste påstå, att ingen, han må vara sjöman eller icke, som sett den, skall kunna förväxla den med den andra omförmälda fyren, om han känner dessa fyrars karakter.

Huru denna agitation kommit i gång, kan jag verkligen icke säga. Jag kan icke finna någon rimlig anledning till den; men att den finnes synes nog. Jag vill också nämna, att enligt en mig tillhandakommen notis ur "Avis aux navigateurs", som skickats omkring från Frankrike, hafva just på ett mycket, mycket farligt ställe vid inloppet till Bordeaux vid Girondes utlopp två der befintliga fyrar, som byggdes samtidigt med Sandhammarens, nu ändrats till en fast fyr, och på andra stranden af samma plats vid Girondes utlopp finnes en blänkfyr, och att den tindrande fyr, som anbringas på förstnämnda ställe, blir af alldeles samma beskaffenhet, som den nu vid Sandhammaren befintliga.

Om fyrbelysningen vid Sandhammaren.
(Forts.)

Det är äfven ett annat förhållande, som här torde böra nämnas, och det är, att detta ärende, i alldeles samma skick som det här föreligger, har varit under Kongl. Maj:ts pröfning och efter vederbörandes hörande icke vunnit Kongl. Maj:ts bifall. Samma framställning gjordes 1892 hos lotsstyrelsen, och lotsstyrelsen afstyrkte den. Sedan gjordes en framställning till Kongl. Maj:t med, som jag tror, alldeles samma handlingar, som nu föreligga. Jag kan naturligtvis icke veta, huruvida motionären har några andra, men det förefaller mig, som om det vore desamma. Kongl. Maj:t fann dock icke anledning att göra ändring i lotsstyrelsens beslut. Dessutom bör en annan sak tagas i betraktande. Här är visserligen en hel mängd personer åberopade, som åstunda ändring i den nuvarande fyrbelysningen, det är både svenska skeppsbefähafvare, assuransbolag och andra. Men man har icke talat om alla, som icke gjort någon sådan anhållan. Vi må också erinra oss att af dem som bedrifva skeppsfart på den svenska kusten äro ungefär 65% utländingar. Dessa äro också lifligt berörda af, om en förändring nu skulle ske. Den nuvarande belysningen är bekantgjord öfver hela världen såsom det sker med alla förändringar af detta slag. Dessutom är naturligtvis skeppsfarten på den ryska Ostersjökusten i viss mån berörd deraf. Jag är för öfrigt alldeles icke säker på, att samma personer, som framställt begäran om ändring, numera skulle göra det sedan denna fyr lyst under en 5 å 6 år. Förändringen gjordes 1891. Skulle en framställning om förändring återigen göras, så kan den naturligtvis icke verkställas i år, ty medlen äro nu disponerade. Det blir en ganska dyr affär att göra denna förändring. Jag har hört, att det behöfs mycket stort belopp och har goda skäl att tro, att det skulle blifva dyrt. Och om nu Kongl. Maj:t på grund af en skrifvelse från Riksdagen skulle finna anledning vidtaga några åtgärder, så skulle de dock ej kunna sättas i verket förr än 1896. Men är det antagligt, att man då skulle önska någon förändring? Jag tror det icke, och framför allt föreställer jag mig icke, att Första Kammaren skulle vilja besvara Kongl. Maj:t med en skrifvelse uti ett ärende, som Kongl. Maj:t redan haft under ompröfning och med tillgång till precis samma handlingar, som legat till grund för skrifvelsen.

Herr talman, jag yrkar afslag.

Herr Lothigius: Mer än en gång har i denna kammare
Första Kammarens Prot. 1894. N:o 38.

Om fyrbelysningen vid Sandhammaren.
(Forts.)

blifvit ifrågasatt, huruvida regeringsformens och riksdagsordningens föreskrifter derom, att de önskningsmål, som inom Riksdagen väckas om framställningar till Kongl. Maj:t i afseende å förändring i den ekonomiska lagstiftningen eller om nya lagar på detta område, skola hänskjutas till tillfälligt utskott, kunna anses tillfredsställande. Här har med kraft framhållits, att det vore nyttigare, om sådana i och för sig ganska viktiga förslag kunde vinna den vida grundligare utredning, som blefve möjlig, ifall de hänskötes till ett utskott af ledamöter från begge kamrarna, än den som kan åstadkommas när de, såsom nu sker, från hvardera kammaren öfverlemnas till ett utskott bestående af några få personer. För min del har jag alltid trott, att det vore bättre att öfvergifva dessa tillfälliga utskott och öfvergå till ett ständigt utskott; och jag har fått ytterligare bekräftelse derpå.

Det utskott, som haft sig ålagdt att behandla denna fråga och bedöma lämpligaste sättet att belysa Sandhammaren, tillsattes vid riksdagens början med hänsyn till afgörandet af frågan, huruvida öfverträdelse af författningen om försäljning af vin och malt-drycker borde beläggas med konfiskationsstraff. Alltså har vid tillsättande af detta utskott icke den ringaste hänsyn kunnat tagas till sakkunskap i den fråga, som nu föreligger. Utskottet har också, i likhet med Andra Kammarens tillfälliga utskott, erkänt sin oförmåga att bedöma den förevarande frågan, och då vid granskning af de för utskottet tillgängliga handlingar befunnits, att å ena sidan lotsstyrelsen och lotskontoret ansett den förändring, som egt rum med fyrbelysningen vid Sandhammaren, vara tidsenlig och lämplig, och å andra sidan 12 sjöassuransföreningar, fyra sjöfartsnämder och omkring 200 skeppare såsom sin mening uttalat, att den äldre anordningen af fyrbelysningen varit förmånligare för de sjöfarande och för dem icke vilseledande, såsom de uppgifvit den nuvarande vara, har utskottet ansett det vara riktigast att föreslå kammaren att, i likhet med hvad Andra Kammaren för sin del beslutat, hänskjuta frågan till Kongl. Maj:ts afgörande; och får jag, herr talman, vördsamt yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Casparsson: Jag kan undra ändå, om det är skäl att kammaren lägger sig ombord med frågor, som röra lots- och fyrväsendet. På det politiska området kan kammaren nog till fullo bedöma skillnaden emellan fasta fyrar och blänkfyrar, men på det nautiska området tror jag att det faller sig litet vanskligare. Också erkänner Andra Kammarens tillfälliga utskott, att nödig sakkunskap har fattats inom utskottet och att det varit synnerligen vanskligt för utskottet att bedöma denna fråga. Första Kammarens tillfälliga utskott gör samma bekännelse, att det ej kan tillmäta sig sakkunskap i ämnet. Då undrar jag om det kan vara skäl att aflåta en sådan skrifvelse, som här är föreslagen.

Jag vill ej alls ingå i pröfning huruvida den ifrågavarande förändringen från början var välbetänkt; vi erfara också att Kongl. Maj:t en gång, nemligen 1889 afslagit lotsstyrelsens framställning härutinnan, men sedermera medgifvit den, och att, sedan denna

förändring har skett, nu bedja Kongl. Maj:t att ånyo ändra den, det tycker jag är något vanskligt. Det förefaller mig alldeles naturligt att just dessa täta ändringar skola alstra svårigheter för skeppsfarten; har man en gång vant sig vid det förändrade systemet, föreställer jag mig att det lämpligaste är att låta det oförändradt fort fara.

Om fyrbelysningen vid Sandhammaren.
(Forts.)

Första Kammarens tillfälliga utskott har inhemtat upplysningar af sakkunnig person, men de der upplysningarne förefalla mig åtminstone litet underliga. Han har nemligen sagt att under det gamla systemet skedde det icke några strandningar i följd af Sandhammarens fyr, men på sid. 14 får man den upplysningen att under det gamla systemet inträffade 2 strandningar på grund af obekantskap med den förändrade fyrbelysningen. Vidare uppgifves det att förväxling vid flera tillfällen egt rum mellan Sandhammarens fyr och Hammerens fyr å Bornholm, men på sid. 12 får man veta att Den Danske Skipsförening meddelat att "någon förväxling icke borde kunna ega rum emellan dessa fyrar". Vidare meddelar samma auktoritet den upplysningen, att Hammerens fyr hade en delvis kortare omloppstid än Sandhammarens. Men af de upplysningar, hvilka meddelas i utskottsbetänkandet, inhemtas att Hammerens fyr framvisar 23 sekunders ljus, 2 d:o mörker, 3 d:o ljus, 2 d:o mörker samt 23 d:o ljus, under det att den vid Sandhammaren framvisar $1\frac{1}{2}$ sekunders ljus, $3\frac{1}{2}$ d:o mörker samt $1\frac{1}{2}$ d:o ljus o. s. v., således alldeles raka motsatsen mot den förra uppgiften.

För mig är emellertid det mest bestämmande skälet att Kongl. Maj:t ännu så sent som den 27 januari 1893 haft denna fråga under ompröfning och förklarar att den borde lemnas utan afseende.

Är det då skäl att kammaren till Kongl. Maj:t ingår med en skrifvelse att Kongl. Maj:t ånyo skall taga frågan under ompröfning, i synnerhet då de utredande utskotten hafva förklarar att de sakna sakkunskap i ämnet.

På grund häraf anhåller jag att få yrka afslag å skrifvelsen.

Häri instämde herr *Alin*.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, gjordes jemlikt derunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt samt vidare på afslag derå; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 9,10 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Söndagen den 6 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Justerades protokollet för den 29 sistlidne april.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 278, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 21, med anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om upphäfvande af sådana bestämmelser, hvarigenom tillträde till allmänna läroverk eller till statens eller kommuners tjenst göres beroende af konfirmation eller nattvardens begående, beslöt Första Kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 281, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 24, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utfärdande af bestämmelse rörande undersökning af sinnessjuke m. m., beslöt Första Kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 2.

Föredrogos och lades till handlingarna statsutskottets nedannämnda, under gårdagen bordlagda memorial:

n:o 35, i anledning af Kongl. Maj:ts remiss med öfverlemnande af förteckning öfver de för statsverkets räkning utarrenderade egendomar m. m., och

n:o 36, i anledning af Kongl. Maj:ts remiss med öfverlemnande af uppgifter rörande värdet af vissa statsverkets tillgångar vid 1892 års slut.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran sammansatta stats- och bankoutskottets nästlidne dag bordlagda utlåtanden n:is 8 och 9.

Vid föredragning af sammansatta stats- och bankoutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:o 10, angående anvisande af ersättning till utskottets kansli, biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemställt.

Vid föredragning af sammansatta stats- och lagutskottets sistlidne dag bordlagda memorial n:o 5, angående anvisande af ersättning åt utskottets sekreterare, biföll kammaren hvad utskottet i nämnda memorial hemställt.

Vid föredragning af bevillningsutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:o 28, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i afseende å utskottets utlåtande n:o 26, i anledning af återremiss af samma utskotts betänkande n:o 22, angående vilkoren för tillverkning af bränvin, godkändes den föreslagna voteringspropositionen.

Vid föredragning af bevillningsutskottets sistlidne dag bordlagda memorial n:o 29, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 6 punkten af utskottets betänkande n:o 20, angående vissa oafgjorda frågor rörande tullbevillningen, bifölls utskottets i memorialet gjorda hemställan, så vidt den angick Första Kammarerna, och lades memorialet i öfrigt till handlingarna.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets under gårdagen bordlagda utlåtande n:o 70 och Första Kammarerna tillfälliga utskotts samma dag bordlagda utlåtanden n:is 11—13.

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Wrangel von Brehmer* under åtta dagar från och med morgondagen, herr *Hasselrot* under åtta dagar från och med den 8 i denna månad samt herr *Arhusiander* för återstående delen af riksmötet.

På framställning af herr talmannen beslöts, att lagutskottets utlåtande n:o 70 skulle på föredragningslistan till morgondagens sammanträde uppföras främst bland utskottsbetänkandena.

Kammaren åtskildes kl. 3,17 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
